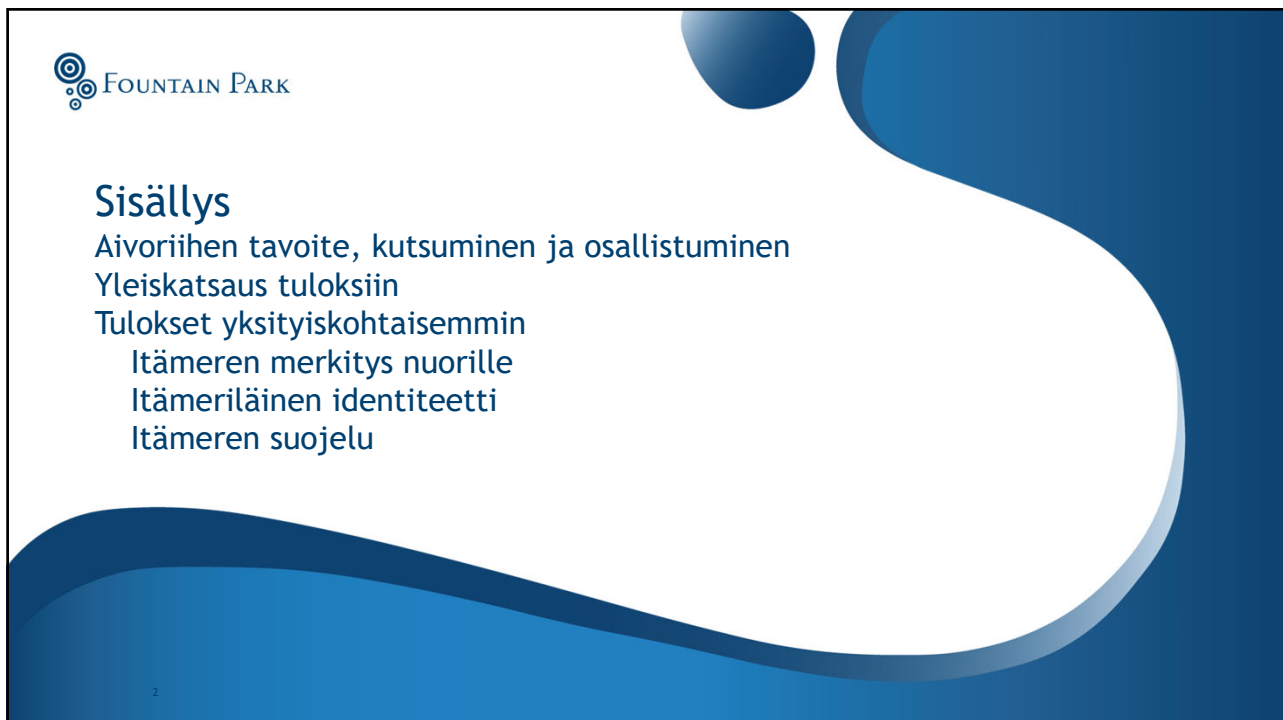

1

2

Tavoite, kutsuminen ja osallistuminen

Tavoite:
Selvittää miten nuoret tuntevat Itämeren ja mikä on heidän suhteensa siihen

Kohderyhmät:
Peruskoulun yläkoululaiset, ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat ja lukiolaiset

Kutsumisen kanavat:
Yhteistyö opetushallituksen kanssa, verkkosivut ja sosiaalinen media

Osallistumisaika:
4.5.-6.6.2022

Osallistumisia:
Yhteensä: 2435
Suomeksi: 2333
Ruotsiksi: 102
Rannikko: 57 %
Sisämaa 43 %

3

3

Osallistumisia yhteensä 2435

Opiskelupaikka
Yhtenäiskoulu/yläkoulu: 57%
Lukio: 40%
Ammatillinen oppilaitos: 3%

TOP 11 maakuntaa (yli 50 osallistumista)

Uusimaa:	493
Pohjois-Pohjanmaa:	423
Pohjois-Karjala:	248
Keski-Suomi:	216
Kanta-Häme:	198
Varsinais-Suomi:	166
Pirkanmaa:	156
Pohjanmaa:	134
Etelä-Savo:	59
Etelä-Karjala:	56
Satakunta:	52

Sukupuoli
Tyttö/nainen: 49%
Poika, mies: 42%
En halua sanoa: 5%
Jokin muu: 3%

4

Yleiskuva osallistumisesta ja ideoinnista

- Itämereen liitetään ensisijaisesti laivaliikenne ja matkustaminen, kalat ja merenalainen elämä sekä huoli Itämeren nykytilasta saastumisen ja roskaantumisen muodossa. Meren kauneus ja luonnon puhtaus (tai toive siitä) nousevat myös vahvasti esiin.
- Itämeriläisen identiteetin pohdinta koettiin haastavaksi. Kysymys tuntui nuorista vaikealta ja osin itselle kaukaiselta. Identiteetti sanana oli vaikea. Kauempana merestä asuvat eivät koe Itämerta läheiseksi, osaksi itseään ja elämänpiiriään.
- Itämeren pelastamisen pohdintaan liitettiin vahvimmin ajatus roskaamisen vähentämisestä ja Itämeren puhdistaminen roskilta. Erityisesti muoviroska sekä mikromuovi nostettiin meren tilaa ja lajien elinkelpoisuutta uhkaaviksi asioiksi.
- Oman toiminnan vaikutusten pohdinta liittyi pääosin jokapäiväisiin asioihin ja arjen ympäristötekoihin. Mietittiin, että Itämeren pelastamisessa osin samat asiat kuin ilmastonmuutoksen torjunnassa. Roskaamisen välttäminen, kierrättäminen, muovin käytön vähentäminen ja kulutustottumusten muutokset ruokailussa sekä liikkumisessa auttavat paitsi Itämerta, myös luonnon tilaa ja laajemmin.
- Pohdinta kokonaisuudessaan toi esiin, että Itämeren moninainen rooli virkistyksen keitaana ja vilkkaana liikenneväylänä ymmärretään. Itämeren ainutlaatuisuus tiedostetaan, samoin joitain meren hyvinvointiin liittyviä uhkia hahmotetaan. Omat vaikutusmahdollisuudet tilanteeseen nähdään rajallisina. Itämeriläisen identiteetin käsite kaipaa selventämistä.

5

Itämeren merkitys nuorille

Kuvataulu: Mitä Itämeri sinulle merkitsee?

Ideointi: Mitä kuuluu itämeriläiseen identiteettiin, itämeriläisyyteen?

6

6

Itämereen liitetyt merkitykset ja assosiaatiot

Mitä Itämeri sinulle merkitsee?

TOP 3 kuvavalinnat

1. Laivaliikenne ja matkustaminen

2. Kalat ja kalastus

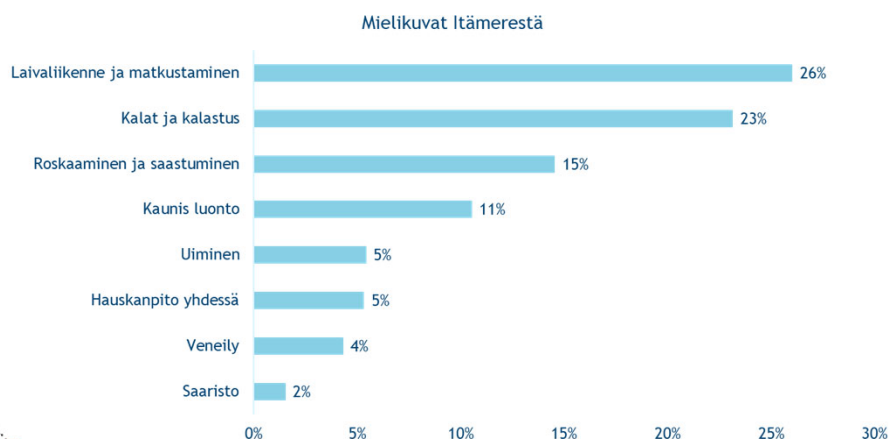

3. Roskaaminen ja saastuminen

7

Kuvavalintojen perustelu: Mistä nuoret puhuvat?

Mitä Itämeri sinulle merkitsee?

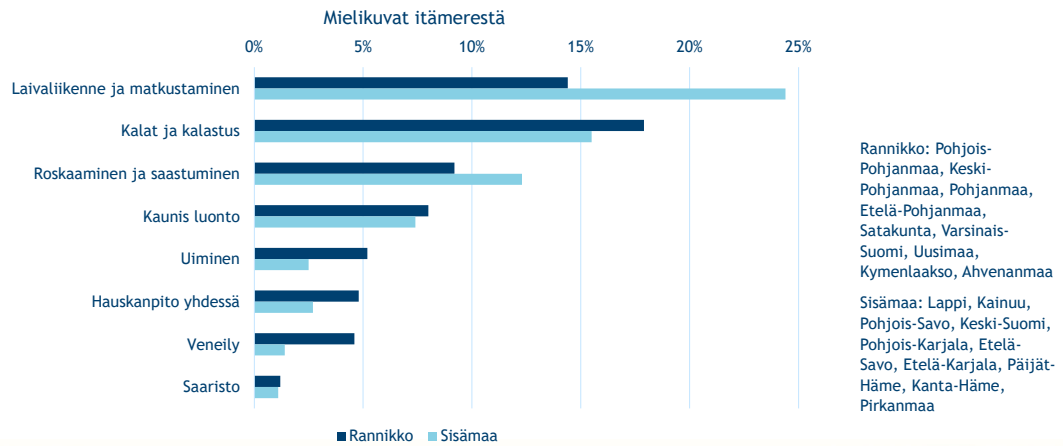
Miksi valitsit tämän kuvan?
Mikä siinä liittyy Itämereen?

Nuorten omasanaiset vastaukset on jaoteltu teemaluokkiin niiden sisältämien aihepiirien mukaan. Yksi vastaus voi kuulua useampaan kuin yhteen teemaluokkaan.

8

Maantieteellinen sijainti ja mielikuvat Itämerestä

9

9

Merkityksien avaus

Mitä Itämeri sinulle merkitsee?

- Laivaliikenne ja matkustaminen:** Risteilyt Tallinnaan ja Ruotsiin, hyvät muistot niistä. Matkustaminen ja rahtiliikenne merellä. Itämeri on tärkeä ulkomaankaupan väylä, tuonti ja vienti. Monipuolinen merireitti muualle maailmaan.
- Kalat ja kalastus:** Merenalaiseen elämään liitetään useimmiten kalat ja kalastus. Kalalajeista puhutaan monikossa, lajeista nostetaan esiin ainoastaan ahven (kuvataulussa). Eläimistön monimuotoisuus ei juuri nouse esiin, eivätkä linnut, rannikon eläinlajit.
- Roskaaminen ja saastuminen:** Itämeren roskaaminen ja saastuttaminen, veden epäpuhtaus ja rehevöityminen tiedostetaan. Muovi nähdään ongelmana, samoin merenelävien tilanne. Saastuminen huolettaa. Osa kirjoittaa tietävänsä, että suojelutoimia yritetään toteuttaa.
- Kaunis luonto:** Itämeri nähdään kauniina saastumishuolista huolimatta. Tunnelmaa kuvataan rauhalliseksi ja avaraksi. Mökkimaisemaan yhdistäminen, suomalainen merimaisema sekä oleskelu rannoilla kuuluvat mielenmaisemaan.

10

10

Merkityksien avaus

Mitä Itämeri sinulle merkitsee?

5. **Uiminen:** Uiminen puhtaassa vedessä sekä hauska yhdessäolo rannoilla liitetään kesään ja mereen. Itämeren uimakelvottomaksi muuttuminen olisi suuri pettymys.
6. **Hauskanpito yhdessä:** Rento ajanvietto kavereiden ja perheen kanssa uiden, veneillen, risteillen ja rannalla aurinkoa ottaen. Itämeri liittyy yhdessäolon ja vapauden hetkiin, lapsuuden muistoihin ja tuleviin kesätoiveisiin.
7. **Veneily:** Ajanvietto vesillä purjehtien, veneillen. Liittyy sekä mielikuviin Itämerestä että osallistujien omiin harrastuksiin, mökkimatkoihin.
8. **Saaristo:** Saaristomaisema liittyy mielikuviin Itämerestä. Myös mökkimaisema usealle.

11

 FOUNTAIN PARK

11

Autenttisia kommentteja

Merenkulku ja saaristo iso osa Suomen matkailua. Laivaristeilyt mahdollistavat saariston elämykset.

Perheet nauttivat Itämerestä ja sen tuomista mahdollisuuksista kuten risteily ja uiminen.

Yleisesti ehkä ennemmin meren rauhoittamaan voimaan ja siihen että murheet katoaa.

Itämeri merkitsee minulle mahdollisuutta päästä uimaan mereen Suomessa. Siksi minusta on tärkeää pitää siitä huolta, että siinä voi vastaisuudessakin uida. Itämeri merkitsee minulle myös kaunista saaristoa ja mahdollisuutta päästä tutustumaan "merenrantakulttuuriin".

Näen Itämeren kauniina merenä rannalta katsottuna, vaikka pinnan alla tiedostankin sen olevan hyvin saastunut.

Halusin valita kuvan, jossa olisi vain meri, sillä mielestäni meri on itsessään arvokas. Sen arvo ei perustu pelkästään tavaroiden ja ihmisten kuljettamiseen ja ruoan saamiseen, vaikka tärkeitä asioita tietysti nekin. Kuvassa näkyvä purjeverene voisi kuvastaa elämystä, jonka meri tarjoaa kaikessa kauneudessaan.

Valitsin tämän kuva, sillä mielestäni se kuvaa hyvin Itämeren saastumista, rehevöitymistä ja lajikatoa. Jokaisen Itämeren rannalla sijaitsevan valtion ihmisen tulisi kantaa kortensa kekoon ja pyrkiä huolehtimaan yhteisestä merestämme.

Tuotteita tulee Itämerta pitkin Suomeen rahtien mukana.

Itämeri on tärkeä kulkureitti kaikelle. On myös tärkeä osa sitä, että tavara liikkuu paikasta toiseen.

12

 FOUNTAIN PARK

12

Itämeriläinen identiteetti

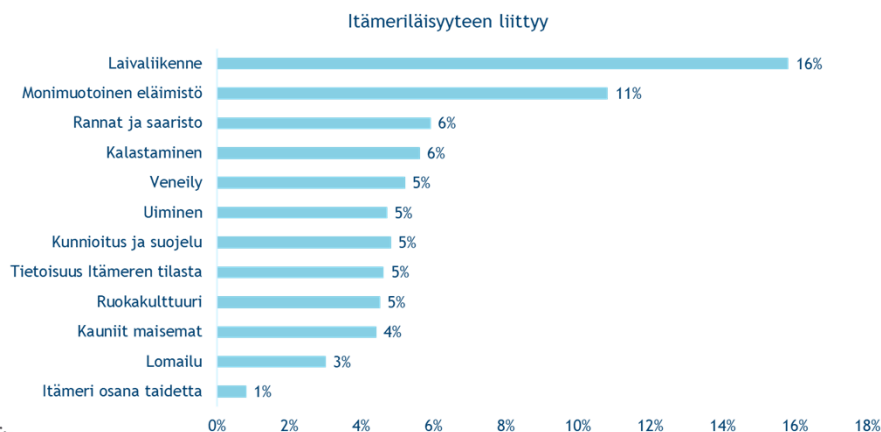
Ideointi kuvataulujen pohjalta: Mitä kuuluu itämeriläiseen identiteettiin, itämeriläisyyteen?

13

13

Itämeriläisen identiteetin hahmottaminen

Mitä sinun mielestäsi kuuluu itämeriläiseen identiteettiin, itämeriläisyyteen?

Mitä sinun mielestäsi kuuluu itämeriläiseen identiteettiin, itämeriläisyyteen?

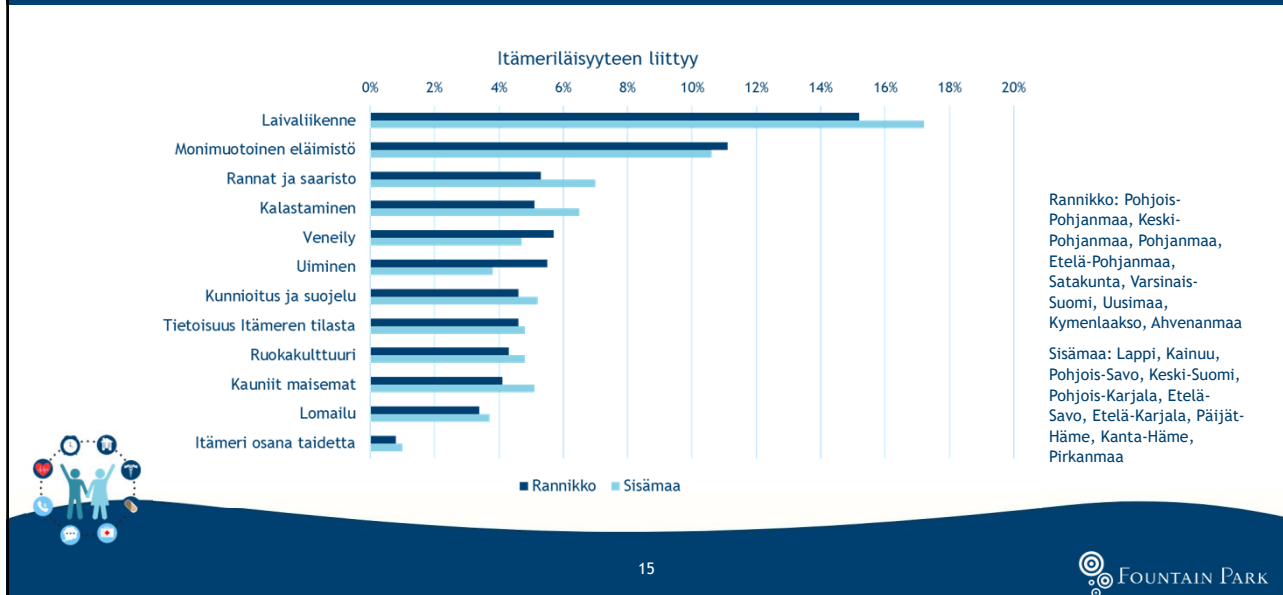
Nuorten omasanaiset vastaukset on jaoteltu teemaluokkiin niiden sisältämien aihepiirien mukaan. Yksi vastaus voi kuulua useampaan kuin yhteen teemaluokkaan.

14

14

Maantieteellinen sijainti ja itämeriläinen identiteetti

15

Itämeriläisen identiteetin tarkastelu teemoittain

Mitä sinun mielestäsi kuuluu itämeriläiseen identiteettiin, itämeriläisyyteen?

- Laivaliikenne:** Vesillä liikkuminen ja Itämeren hyödyntäminen kulkureittinä. Vapaa-ajan risteilyt eri maihin ja saaristoon. Risteilyalukset ja rahtilaivat sulassa sovussa. Elämykset vesillä, luonnosta ja saaristomaisemista nauttiminen liikkumisen yhteydessä.
- Monimuotoinen eläimistö:** Tietoisuus ja arvostus ainutlaatuista eläimistöä ja merenalaista elämää kohtaan. Kalalajien monimuotoisuus, linnusto. Huolenpito Itämeren elinkelpoisuudesta, rehevöitymisen vähentäminen.
- Rannat ja saaristo:** Saaristomaisemat, erilaiset rannat ja kaislikot, saaristolaiselämän rauhallisuus, mökkikulttuuri, saaristoristeilyt ja veneily saaristossa, saaristosta kerrotut tarinat. Maisemallinen ainutlaatuisuus.
- Kalastaminen:** Kalastus vapaa-ajan aktiviteettina sekä elinkeinona. Luonnon hyödyntäminen ja myös siitä nauttiminen sekä kunnioitus.
- Veneily:** Veteen liittyvät harrastukset kuten veneily ja purjehtiminen osana arkea ja mielikuvien luojana
- Uiminen:** Uiminen ja rantaelämä osana lomaa ja arkea, luonnosta nauttimista ja energian saamista. Huoli veden puhtaudesta ja sinilevästä.
- Kunnioitus ja suojele:** Ylpeys Itämerestä, sen kunnioitus ja suojele. Ympäristön suojele jokaisen maan vastuulla. Itämeri yhdistää maita ja ihmisiä, sovitaan asioista liittyen mm. kalastukseen ja suojeletoimiin. Yhteistyö ja yhteiset ponnistelut Itämeren tilan parantamiseksi.

16

Itämeriläisen identiteetin tarkastelu teemoittain

Mitä sinun mielestäsi kuuluu itämeriläiseen identiteettiin, itämeriläisyyteen?

7. **Tietoisuus Itämeren tilasta:** Tietoisuus Itämeren huonosta kunnosta ja erilaisista ongelmista. Saastumisesta, rehevöitymisestä, roskaantumisen, mikromuovista ja muusta muoviv roskasta, öljyhaitoista, lannoitteiden pääsemisestä veteen, ilmastomuutoksen vaikutuksista jne.
8. **Ruokakulttuuri:** Merenelävät ruokana, kalapainotteinen ruokavalio (silakka, simpukat, siika). Ruoka on hyvää, kevyttä ja terveellistä. Ruoka (ja juoma) näkyy myös juhlien aiheena, esim. rapujuhlat
9. **Kauniit maisemat:** Kauniit rannat ja saaristot, ulappa ja merituuli. Monenlaisia nähtävyyksiä ja erilaisia rannikkokaupunkeja, kyliä ja satamia.
10. **Lomailu:** Itämeri tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia lomasta nauttimiseen. Mökkeilyn lisäksi vesillä liikkuminen risteillen tai omalla veneellä, lähiluonnon tutkiminen ja erilaiset tapahtumat, mm. Hangon regatta. Itämeriläisyyteen liitetään rauhallisuus, avaruus, yksityisyys jota saaristo ja meri tarjoavat. Toisaalta myös yhteiset juhlat ja viihtyminen merellisissä harrastuksissa osana joukkoa.
11. **Itämeri osana taidetta:** Erilaiset meriaiheet laulut, meriaiheinen tietokirjallisuus sekä meriaiheet tarinat ja elokuvat. Myrskyluodon Maija on lauluista useimmin mainittu.

17

 FOUNTAIN PARK

17

Autenttisia kommentteja

Mökkikulttuuri eli halutaan aina päästä mökille veden rantaan

Itämeren neuvosto / Eri kansoja yhdistävä meri

Mielestäni itämeriläisyyteen kuuluu vahvasti se, että tietää Itämeren olevan lähellä oleva meri. Lisäksi sen lähellä asuessa tietoisuus merestä ja sen ympäristöongelmista on vahvaa.

Risteily, mökkeily, kesä, purjehtiminen, kalastus, lajit, ainutlaatuisuus, taide, tavaraliikenne...

Kalaruoat, yhteisöllisyys, erilaiset juhlat

Pienet saaristoalukset, risteilyalukset, kalastus yms.

Tunteet. Maailman kaunein laulu on kanteleella soitettu myrskyluodon Maija, se herättää paljon tunteita. Kaikki sen elämä, mitä pinnan alla on.

Tietynlaista erakkomaisuutta ja yhteisöllisyyttä samassa paketissa, sekä arvostusta merta kohtaan.

Kaupungista poikkeava elämäntyyli, joka mahdollistaa täydellisen yksityisyyden.

Itämeriläisyys on varmasti rannikolla asuvien identiteettiä määrittelevä aspekti, mutta Sisä-Suomessa asuvana en ole koskaan tajunnutkaan mieltää itseäni itämereläiseksi. Täällä korostuvat järvet ja niiden merkitys. Itämeri tuntuukin Oulun korkeudella kotoisimmalta. Itämereläisyys saattaakin äkkiä jakaa kansaa. Siinä korostuu etelän suuret kaupungit Turku ja Helsinki. Itämereen liittyviä kulttuuriaspekteja: risteilyt, saastuminen ja sitä kautta tehtävä luonnonsuojelu, kalastus, purjehdus, saaristomaisema.

En osaa sanoa, itsellä ei ole minkäänlaista oletusta itämeriläisyydestä koska en tunne ketään joka kokisi sen suurena osana identiteettiään.

18

 FOUNTAIN PARK

18

Itämeren suojelu

Ideointi: Mitä on tapahtunut, kun Itämeri voi hyvin ja pelastaminen on onnistunut? Mitä Itämeri sinulle merkitsee?

Arviointi: Mikä on tärkeintä?

Perustelu: Nuorten ideoimat omakohtaiset edistämisen keinot

19

19

Itämeren pelastamisen keinot nuorten silmin

Mitä on tapahtunut, kun Itämeri voi hyvin ja pelastaminen on onnistunut?

Mitä on tapahtunut, kun Itämeri voi hyvin ja pelastaminen on onnistunut?

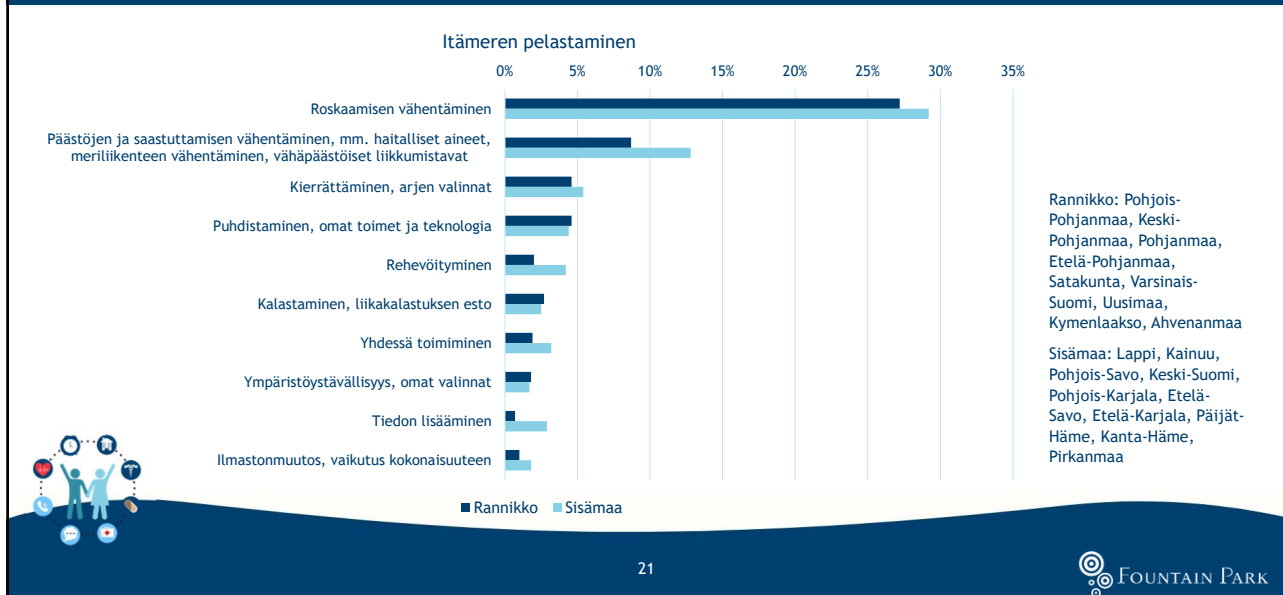
Nuorten omasanaiset vastaukset on jaoteltu teemaluokkiin niiden sisältämien aihepiirien mukaan. Yksi vastaus voi kuulua useampaan kuin yhteen teemaluokkaan.

20

20

Maantieteellinen sijainti ja Itämeren pelastamisen keinot

21

Itämeren pelastamisen keinoja teemakokonaisuuksittain

Mitä on tapahtunut, kun Itämeri voi hyvin ja pelastaminen on onnistunut?

- Roskaamisen vähentäminen:** Rantojen roskaaminen saatu kuriin, muoviroskan ja mikromuovin päätyminen mereen estetään. Roskien kierrättäminen ja huolehtiminen roskakoriin, muovin käytön vähentäminen arkielämässä. Tehtaiden ja muiden laitosten jätteet eivät päädy Itämereen. Jätteiden oikeanlainen loppuun käyttäminen, kierrätys, hävitys. Valumavesien roskaamattomuus. Roskaamisen ja saastuttamisen valvonta ja tiukat lait sekä sanktiot rikkureille.
- Päästöjen ja saastuttamisen vähentäminen:** Jätevesien oikeaoppinen puhdistus. Itämereen ei päästetä lannoitteita tai kemikaaleja maataloilta, tehtailta tai yksityistalouksista. Meriliikenteen vähentäminen ja reittien miettiminen ensisijaisesti luonnon kannalta, vähäpäästöisiä liikkumistapoja otettu käyttöön.
- Puhdistaminen:** Roskakeräystalkoot, oman käytöksen tiedostaminen, mikro- ja nanomuovien poistaminen teknisin sovelluksin
- Kierrättäminen:** Omassa arjessa kierrätys sekä erityisesti muovijätteen lajittelu sekä muovin käytön vähentäminen
- Rehevöityminen:** Rehevöittäviä aineita liukenee mereen vähemmän kuin ennen. Valvonta on kehittynyt, vähemmän saastuttavia lannoitteita käytetään laajasti. Suomessa suositaan luonnonmukaisempaa maanviljelyä. Yhteistyö muiden maiden kanssa toimii, jotta ravinteikkaat lannoitteet ja myrkyt eivät päädy mereen.

22

FOUNTAIN PARK

22

Itämeren pelastamisen keinoja teemakokonaisuuksittain

Mitä on tapahtunut, kun Itämeri voi hyvin ja pelastaminen on onnistunut?

6. **Yhdessä toimiminen:** Itämerta suojelevien säätiöiden ja organisaatioiden tukeminen, järjestäytyminen asian ympärillä, osallistuminen toimintaan ja tempauksiin. Yhteistyön, yhteishengen ja yhteisten ideoiden jakaminen Itämeren pelastamiseksi Suomen sisällä ja maiden välillä. Itämerta ei pelasteta yksin, vaan kaikkien maiden ja ihmisten yhteistyöllä.
7. **Kalastaminen:** Kalastamisen valvominen liikakalastuksen varalta
8. **Ympäristöystävällisyys:** Ekologisten vaihtoehtojen valitseminen liikkumisessa ja kulutuksessa, muovin käytön vähentäminen/lopettaminen. Polttoaineiden ja energian ympäristöystävällisyys.
9. **Tiedon lisääminen:** Mediassa käsitellään Itämeren tilaa, Itämeri saa näkyvyyttä, koulussa opetetaan mitkä asiat vaikuttavat vesistöjen kuntoon, tietoisuuden lisääminen isoista ja pienistä asioista ja niiden vaikutuksista, vapaaehtoistoimintaan kannustaminen, Itämeren tilan tuominen mukaan poliittisiin keskusteluihin, päättäjiin vaikuttaminen
10. **Ilmastomuutos:** Itämeren pelastamisella myös ilmastonmuutos hidastuu

Autenttisia kommentteja

Uusia liikkumistapoja myös vesillä - esim. sähkö

Käyttää parempia energianlähteitä

Ei kipattaisi ainakaan jätteitä mereen, tuetaan Itämerta suojelevia säätiöitä

Muovia ei enää päädy mereen ja sitä on saatu poistettua.

Jonkunlaiset koneet on kerännyt Itämerestä muovit

Rehevöittäviä aineita ei liukene Itämeren veteen yhtä paljon kuin ennen

Ihmiset ovat ryhdistäytyneet ja alkaneet hoitamaan Itämerta

Valitsemalla ympäristöystävällisempi vaihtoehto

Maanviljely rajoitetaan tietyn matkan päähän vedestä

Itämeren rannoilla sijaitsevat maat voisivat tehdä yhteistyötä meren pelastamiseksi

Jos jokin tehdas laskee jätevetensä Itämereen, se ansaitsee valtavat sanktiot!

Tulisi joku maaginen voima joka pelastaisi kaiken

Koulussa voitaisiin opettaa vielä enemmän, miten eri asiat vaikuttavat niin Itämeren, kuin yleisestikin vesistöjen kuntoon.

Roskien kerääminen luonnosta ja merestä varsinkin. Huolehtia, ettei mitään lannoitteita ja ravinteita valu mereen. Pitää huolen että eläinkannat pysyvät tasapainossa.

Käytännön tekoja Itämeren pelastamiseksi osana arkea

Miten minä voisin edistää tärkeitä asioita?

- Roskaaminen: ei itse roskaa luontoa/merta, kierrättää, osallistuu puhdistustalkoisiin
- Ruokavalinnat: paikallaisen kalan syöminen, lähellä tuotetun ruuan syöminen, kasvispainotteinen ruokavalio
- Tiedon lisääminen: koulussa aiheesta opiskelu, dokumenttien ja uutisten katsominen, lehtien lukeminen, tapahtumiin osallistuminen, kertomalla itse Itämeren suojelusta ja ympäristötoimista esim. läheisille, somessa, mielipidekirjoituksen muodossa. Aktiivinen osallistuminen asenteiden muuttamiseen.
- Kulutustottumukset: kulutuksen vähentäminen, kotimaisten tuotteiden suosiminen, pikamuodin kulutuksen vähentäminen, lannoitteista tarkkojen tuottajien tuotteiden suosiminen, uusiutuvan energian hyödyntäminen/ostaminen, muovin käytön vähentäminen ja ekologisten vaihtoehtojen suosiminen
- Liikkumistottumukset: mahdollisimman paljon kävellen, pyöräillen tai julkista liikennettä hyödyntäen, yksityisautoilun vähentäminen, fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen, risteilyllä käymisen vähentäminen
- Kansalaisvaikuttaminen: äänestäminen, protestit ja muu päättäjiin vaikuttaminen, vaikuttaminen/neuvottelu yritysten kanssa, vapaaehtoistyö, vetoomusten allekirjoittaminen, hyväntekeväisyyteen lahjoittaminen
- Muihin maihin vaikuttaminen: itse noudattaa kansainvälisiä sääntöjä ja määräyksiä, äänestää kotimaisia päättäjiä jotka sopivat asioista muiden maiden kanssa

25

25

Autenttisia kommentteja

Mitä itse voisin tehdä Itämeren hyväksi? Voisin ostaa aina kotimaisia tuotteita, kiinnittää entistä enemmän huomiota kierrättämiseen, käyttää vähemmän muovia, matkustaa vähemmän ja kulkea sen sijaan enemmän julkisilla, kävellen tai pyörällä.

En heitä roskia mereen ja pidän huolta siitä, että jos on joku minun kanssa sanon hänellä että hän ei myös heitä.

Voisin olla käyttämättä niin paljoa muovia ja käyttää enemmän ympäristöystävällisiä asioita.

En suosi itämerta saastuttavien tehtaiden ja maatilojen tuotteita.

Etsin tietoa Itämerestä ja siitä, miten voin auttaa pitämään sen puhtaana.

Vähentää kulutusta, levittää tietoa ympäristönsuojelusta sekä lannoitteiden ja jäteveden pääsyn Itämereen haitallisuudesta

Protesteilla, vaikuttajien toimien vaatimisella.

Äänestetään poliitikkoja joita kiinnostaa aihe.

Laittaa rahaa hyväntekeväisyyteen.

Suomi ei ole yksin asian kanssa ja suomi on tehnyt paljon ja voi vielä tehdä paljon. Mutta Puolan yhtenä isoimpana rehevöittäjä maana pitäisi saada maatalouden sivuvirtansa katkaitua. Tilanne on siis melkein sama kuin ilmaston muutoksessa. Ei Suomi saa yksin mitään aikaseksi vaan ne maat jotka ovat pahimpia, niiden toimintaa pitää saada muutettua.

26

26

Itämeri kahdesta näkökulmasta: mielikuvat ja pelastaminen

Mielikuvat Itämerestä

- Laivaliikenne osana merta niin huvikäytössä kuin osana teollisuuden kulkureittejä
- Itämeren kalakanta tarjoaa mahdollisuudet huvikalastukselle ja ruuan saannille
- Itämeren roskaisuus, likaisuus ja saastuneisuus huolettaa
- Toiveissa puhdas ja kaunis Itämeri rantoineen ja ulappoineen
- Paikka, jossa viettää aikaa vesiaktiviteettien parissa veneillen, kalastaen ja uiden
  - Rannoista, saaristosta ja merimaisemista nauttiminen yhdessä tärkeiden ihmisten kanssa osana lomaa ja arkea

Itämeren pelastaminen

- Roskaamisen vähentäminen sekä päästöjen vaikutusten minimoointi olivat nuorten ajattelussa päällimmäisenä
- Saasteiden ja merta rehevöittävien aineiden pääsy mereen estetään/sitä vähennetään
- Minimoidaan öljyvuotojen mahdollisuus
- Lopetetaan meren roskaaminen, huomio erityisesti muoviroskaan
- Puhdistetaan merta roskasta
- Suojellaan uhanalaisia lajeja
- Saadaan eri maat toimimaan paremmin yhdessä Itämeren pelastamiseksi
- Saadaan teollisuus toimimaan ympäristöystävällisemmin
- Saadaan Itämeren rehevöityminen kuriin ja palautetaan sen normaalia ekosysteemiä
- Omien toimien merkitystä tunnistettiin, mutta samalla nähtiin Itämeren pelastamisen olevan ihmisten ja maiden yhteinen ponnistus